

خانه نیما یوشیج در تهران که این روزها کاربری خانه‌موزه دارد، شاید به ظاهر سروسامان گرفته باشد، اما به گفته رئیس شورای بین‌المللی موزه‌ها انطور که باید با آن رفتار نشده است و کاربری بهتری می‌توان برای آن درنظر گرفت.

«نیما یوشیج» (پدر شعر نو فارسی) اهل مازندران بود و سال‌ها در خانه پدری‌اش در یوش می‌زیست، اما چند سالی در کنار همسرش «عالیه جهانگیر» و فرزندشان در خانه‌ای در دزاشیب تهران، در همسایگی جلال آل احمد و سیمین دانشور زندگی کرد؛ خانه‌ای که گفته می‌شود زمین آن با وامی که عالیه (همسر نیما) از بانک ملی گرفته بود،

خریداری شد و بعدها توسط خود نیما و همسرش ساخته شد، اما نیما و عالیه سال‌های زیادی در این خانه زندگی نکردند. دو سال بعد از فوت عالیه هم فرزندشان این خانه را (سال ۱۳۴۵) فروخت. بعد از آن یادگار نیما در تهران فراز و نشیب‌های زیادی را پشت سر گذاشت؛ در دورانی متروکه و جای خواب معتادان شد. با این وجود تلاش‌های زیادی برای حفظ این خانه شد و به دنبال آن سال ۱۳۸۰ خانه در فهرست میراث ملی ثبت شد، اما بعد از ۱۶ سال یعنی آبان‌ماه سال ۱۳۹۶ با شکایت مالک وقت خانه که سودای تخریب داشت و با حکم دیوان عدالت اداری، از فهرست ثبت ملی خارج شد. هرچند علاقه‌مندان به نیما و میراث‌دوستان دست روی دست نگذاشتند و به این‌ موضوع معترض شدند.دی‌ماه همان سال ۱۳۹۶ گروه «خانه‌ام ابری است» با هدف جلوگیری از تخریب خانه نیما یوشیج در تهران، راه‌اندازی

خانه‌ای که همیشه یک پایش می‌لنگد

شد و جمعی از اهل قلم و هنر با امضاء بیانیه‌ای و جمعی از اهل فرهنگ و هنر نیز در نامه‌ای به شهردار تهران خواستار حفظ خانه «نیما یوشیج» در تهران شدند. به دنبال آن معاون رئیس‌جمهور به معاون میراث فرهنگی کشور خواستار سامان‌دهی و رسیدگی به وضعیت خانه نیما یوشیج شد. سازمان میراث فرهنگی با بررسی برخی مدارک و بر اساس ماده قانونی با عنوان ۷۹، در مکاتباتی با دیوان عدالت اداری، بار دیگر درخواست بازگرداندن رأی ثبت ملی خانه نیما یوشیج را مطرح کرد و چهارم بهمن‌ماه ۱۳۹۶ «خانه نیما یوشیج» دوباره واجد ارزش ثبت شناخته شد. بعد از پشت سر گذاشتن این چالش‌ها، انگار آب‌ها از آسیاب افتاد و خیال همگان از بابت خانه نیما راحت شد و همین، خانه نیما یوشیج را به فراموشی سپرد، در آن سال‌ها درخت‌ها خشکیدند و حیاط خانه به زباله‌دانی همسایه‌ها تبدیل شد. تنها یادگار نیما در

تهران دیگر رنگ و بوی گذشته را نداشت و برای سرپا ماندن تقلا می‌کرد. آن‌قدر وضع وخیم شد که انجمن‌های دوستدار میراث فرهنگی دی‌ماه سال ۱۳۹۷ با حضور در جلو خانه «نیما» در محله دزاشیب و با روشن کردن شمع به یاد نیما، خواستار توجه مسئولان شهری و میراثی به وضعیت این بنای تاریخی و ملی شدند.دوباره توجه‌ها به خانه نیما یوشیج در تهران جلب شد و فروردین سال ۱۳۹۸ شهردار منطقه یک تهران از خرید این خانه توسط شهرداری خبر داد و قرار بر این شد که سازمان زیباسازی مرمت خانه را آغاز کند و تا ۲۱ آبان‌ماه (سالروز تولد نیما یوشیج) این خانه را افتتاح کند؛ وعده‌ای که بیش از دو سال به طول انجامید و سرانجام خانه نیما یوشیج ۲۲ آبان‌ماه سال ۱۴۰۰ به خانه‌موزه تبدیل و افتتاح اکنون حدود دو سال از افتتاح خانه‌موزه نیما یوشیج می‌گذرد، اما این‌ خانه جز این‌که گفته می‌شود «خانه نیما»ست، رنگ و

بو و نشانی از زمان زیست نیما یوشیج ندارد؛ در ورودی چوبی و شیشه‌ای مدرن و آیفون تصویری که برای زنگ خانه کار گذاشته شده، در تضاد با شکل و شمایل قدیمی خانه است، حتی وسایل قدیمی خانه سر جایشان نیستند، انگار همیشه یک جای کار برای حفظ این یادگاری نیما می‌لنگد. احمد محیط طباطبایی – رئیس شورای بین‌المللی موزه‌ها در ایران (ایکوم) – درباره خانه نیما یوشیج در تهران و کاربری آن به ایسنا می‌گوید: نیما در ادبیات معاصر ایران و تحولات شعر فارسی جایگاه مهم و تأثیرگذاری دارد. او اهل یوش مازندران بود و خانه پدری او در یوش در زمان دکتر کازرونی (رییس وقت سازمان میراث فرهنگی در سال‌های ۷۲ تا ۷۶) مرمت شد و با مجوزی از دولت، پیکر این شاعر از امامزاده عبدالله به خانه‌اش در یوش منتقل و دفن شد. هر چه مدارک و اسناد از نیما و دوستان نیما که به او هدیه داده شده بود، یا امضاء نیما پای آن بود، به خانه‌اش در

یوش منتقل و به نمایش گذاشته شد. همچنین در سال ۱۳۸۳ در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران در هفته میراث فرهنگی، بابک گرمچی (نقاش، متخصص چاپ دستی و گرافист ایرانی) از سوی سازمان میراث فرهنگی نمایشگاهی از نیما و آثارش برپا کرد و کل این نمایشگاه نیز به خانه نیما در یوش منتقل شد.

او ادامه می‌دهد: وقتی موضوع خانه نیما در تهران مطرح شد، شهرداری تهران و واحد زیباسازی، این خانه را در اختیار گرفتند، اما متأسفانه با خانه نیما در تهران آن رفتاری که با خانه دکتر شریعتی و خانه سیمین و جلال داشتند، نشد. در واقع این خانه دچار دستبرد به معنای تغییر در وجوه تاریخی آن شد. ضمن اینکه مدارک، وسایل و اسناد این خانه موجود نیست، اما به هر حال این‌ خانه هنوز باقی است و بهتر است به جای خانه – موزه نیما یوشیج، به «موزه یا کتابخانه نیما یوشیج» یا «خانه شعر و ادبیات معاصر ایران» تغییر کاربری داده شود، چون مدارک و اسناد مربوط به نیما در خانه یوش قرار گرفته است و از آن مدارک نمی‌توان در این خانه هم استفاده کرد. همچنین می‌توان در خانه تهران نیما با استفاده از حقیقت مجازی فضاسازی‌هایی انجام داد که برای مخاطب جذاب باشد. محیط طباطبایی همچنین به وضعیت قبر مادر و همسر نیما یوشیج در قبرستان امامزاده عبدالله اشاره می‌کند و می‌گوید: قبر نمادین نیما که در گورستان امامزاده عبدالله قرار داشت، در سال‌های گذشته توسط شهرداری ساماندهی شد و یادمانی هم برای او گذاشتند، اما قبر مادر و همسرش که در کنار او قرار داشت نیاز به ساماندهی دارد. همچنین برای یادمان نیما در امامزاده عبدالله می‌توان از QR کد استفاده کرد.

واکنش به ماجرای «شب یلدا» در تقویم

مدیرکل ثبت و حریم آثار، حفظ و احیاء میراث معنوی و طبیعی به تغییر ایجادشده در نام «شب یلدا» در تقویم رسمی کشور واکنش نشان داد.

تغییرات تقویم ملی از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی در مناسبت «شب یلدا» و «چهارشنبه‌سوری»، با واکنش‌هایی مواجه شده است. در تقویمی که از سوی این شورا منتشر شده، سه‌ام آذرماه عنوان

«شب یلدا – روز ترویج میهمانی و پیوند با خویشان» گرفته و سه‌شنبهٔ آخر سال نیز به نام «روز تکریم همسایگان» ثبت شده است. برداشت‌ها این بوده که با

این اقدام عنوان چهارشنبه‌سوری و شب یلدا از تقویم ملی حذف شده است.با این وجود، رئیس مرکز رسانه و روابط عمومی شورای عالی انقلاب فرهنگی در توضیحاتی تأکید کرده است که «شب یلدا» از تقویم حذف نشده

که در تقویم رسمی کشور رخ داده است، یادآور شد: آذرماه سال گذشته، هفدهمین نشست کمیته بین‌الدولی پاسداری از میراث‌فرهنگی ناملموس در شهر رباط مراکش برگزار و آیین «یلدا/ چله» در پرونده‌ای مشترک میان ایران و افغانستان ثبت جهانی شد.او در اهمیت این میراث معنوی ایرانی‌ها، اظهار کرد: می‌ترا بزرگ‌ترین ایزد پیش از پیدایش زرتشت است که طبق برخی روایت‌ها، در ۳۰ آذر به دنیا آمده که کوتاه‌ترین روز و بلندترین شب را داراست. ایرانیان از دیرباز، پایان این شب طولانی و تولد دوباره خورشید و تابش نور ایزدی را گرمای می‌داشتند و از آن به یلدا یاد می‌کنند. چنانچه شیخ اجل سعدی می‌فرماید «برای ای صبح مشتاقان اگر نزدیک روز آمد / که بگرفت این شب یلدا ملال از ماه و پروینم». ایزدی ادامه داد: به مناسبت شب اول دی‌ماه خانواده‌ها دور هم جمع می‌شوند. این گردهمایی خانوادگی، اغلب در خانه بزرگ‌تراها و دور سفره‌ای به نام «سفره شب یلدا/ چله» صورت می‌گیرد که میوه‌های قرمزرنگ مانند انار، هندوانه و چغندر، جزء ثابت آن است. رنگ

سرخ به سرخی پیش از طلوع و پس از غروب خورشید اشاره می‌کند که با می‌ترا (مهر) به عنوان ریشه اسطوره‌ای این جشن ارتباط دارد. مدیرکل ثبت و حریم آثار، حفظ و احیاء میراث معنوی و طبیعی افزود: از رسوم معمول آیین شب یلدا می‌توان به شعرخوانی، قصه‌گویی، تغال به دیوان حافظ و خواندن اشعار آن، شاهنامه‌خوانی، شنیدن یا نواختن موسیقی، آوازخواندن و هدیه دادن به نوعروسان و کودکان اشاره کرد. ایزدی تأکید کرد: یلدا/ چله همچون نوروز، به دلیل مبتنی بودن بر تجربه زیسته در طبیعت اقلیم زیستی، تناقضی با ادیان و اعتقادات مذهبی ندارد و این موضوع، راز ماندگاری آن از هزاره‌های پیشین تا کنون است و باید در حفظ این میراث فرهنگی، نهایت کوشش را به کار ببریم.مدیرکل ثبت و حریم آثار، حفظ و احیاء میراث معنوی و طبیعی همچنین گفت: در صورت صحت شایعه‌های مطرح‌شده، پیگیری‌های لازم از سوی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی انجام خواهد گرفت.

صنایع دستی دشت آزادگان صاحب‌خانه می‌شود

برپایه اعلام اداره کل میراث فرهنگی خوزستان کار ساخت اولین خانه صنایع دستی غرب خوزستان در شهرستان دشت‌آزادگان آغاز شد.

برای ساخت این خانه فرهنگی مساحتی بالغ بر ۸۰ مترمربع در نظر گرفته شد که اعتبار مورد نیاز آن از وزارت میراث‌فرهنگی تخصیص داده شد.

خانه صنایع دستی دشت‌آزادگان پس از تکمیل به منظور آموزش، تولید و عرضه محصولات صنعتگران استفاده خواهد شد.

با توجه به لزوم ترویج محصولات صنایع دستی، تقویت بازاریابی و ایجاد نمایشگاه ثابت فروش محصولات بومی صنایع دستی شهرستان، بر اهمیت احداث خانه صنایع دستی پیش از این در نشست‌های مختلف تأکید شد و سرانجام با پیگیری‌های صورت‌گرفته به مرحله احداث رسید.

به دنبال بازدید شکرالله قاسمی، معاون صنایع‌دستی و هنرهای سنتی مدیرکل، روند اجرایی ساخت اولین خانه صنایع‌دستی غرب خوزستان در شهرستان دشت آزادگان آغاز شد.

خرابی‌های تاریخی زلزله افغانستان

زلزله مرگبار اخیر افغانستان به شماری از بناهای باستانی واقع در مناطق روستایی این کشور آسیب وارد کرده است.

چهار زلزله مرگبار ۶٫۳ ریشتری و دهه‌ا پس‌لرزه قدرتمندی که مناطق غربی افغانستان را در فاصله هفتم تا پانزدهم اکتبر به لرزه درآورد، بخش زیادی از محوطه‌های روستایی را ویران کرد.

روستاهای باستانی که با آجر و خشت ساخته شده بودند در جریان دو زمین‌لرزه نخست، حوالی «زنده‌جان» واقع در ولایت «هرات» نابود شدند. طبق اطلاعات سازمان ملل، دست‌کم ۱۵۰۰ نفر بر اثر این دو زمین‌لرزه جان خود را از دست دادند و هزاران نفر زخمی شدند. در مجموع ۱۱ روستا ویران شد و ۱۱۴ هزار نفر نیز به کمک‌های بشردوستانه نیازمند شدند.

مناطق «زنده‌جان» و «انجیل» بدترین خسارت‌ها را متحمل شده‌اند. بسیاری از روستاهای این مناطق، خاستگاه بناهایی با معمارهای بومی باستانی متعلق به دوره صفوی بودند و قدمت بنای دیگر نیز به دوره قدیمی‌تر، یعنی دودمان ایلخانان تعلق داشت. آثار تاریخی مهمی در شهر «هرات» نیز بر اثر زمین‌لرزه دچار آسیب شدند. «هرات» از سال ۲۰۰۴ تاکنون در فهرست در انتظار میراث جهانی یونسکو قرار گرفته است.

اکنون روی برج‌های «قلعه اختیارالدین» واقع در این شهر تِزک‌هایی دیده می‌شود و پلکان عمودی آن که مرمت شده بود نیز فرورخته است. این ارگ ابتدا در سال ۳۳۰ پیش از میلاد ساخته شد. این قلعه پیش‌تر در قرن سیزدهم میلادی توسط چنگیزخان ویران شده بود و دو دهه بعد توسط سلسله «کرت» بازسازی شد. در قرن چهاردهم میلادی بود که «تیمور» آن را ویران و پسرش آن را بازسازی کرد.

نخستین رویداد ملی گردشگری عشایر در شیراز برگزار می‌شود

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی استان فارس از برگزاری نخستین رویداد ملی گردشگری عشایر در شیراز خبر داد.

سیدمؤید محسن‌نژاد، ۲۱ آبان با اعلام این خبر اظهار کرد: این جشنواره مقابل مجموعه فرهنگی، تاریخی آرامگاه حافظ برگزار می‌شود.

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان فارس ادامه داد: در این نمایشگاه ویژه‌برنامه‌های از عشایر تا گردشگری، ورکشاپ‌های گردشگری عشایر، و محیط زیست، اجرای برنامه‌های فرهنگی و هنری، آموزش و شناسایی فعالان عشایر و رونمایی از بسته‌های تور گردانی عشایر به نمایش در می‌آید.

وی بیان کرد: گروه‌های عشایری از استان‌های فارس، چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، کرمان و خوزستان در این جشنواره حضور خواهند یافت و ظرفیت‌های عشایری این استان‌ها در معرض دید علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.

به نقل از روابط عمومی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری فارس، محسن‌نژاد گفت: در این جشنواره از ۲۲ تا ۲۶ آبان‌ماه از ساعت ۱۰ تا ۲۱ برگزار می‌شود.